

Alnus glutinosa (Olše lepkavá)

synonyma: *Alnus aurea*, *Alnus cerifera*, *Alnus dubia*, *Alnus emarginata*, *Alnus februarica*, *Alnus februarica* var. *incisa*, *Alnus februarica* var. *maculata*, *Alnus februarica* var. *oxyacanthifolia*, *Alnus februarica* var. *pinnatifida*, *Alnus februarica* var. *quercifolia*, *A. f. aurea*, *A. f. bosniaca*, *A. f. cuneata*, *A. f. dubia*, *A. f. glabra*, *A. f. imberbis*, *A. f. imperialis*, *A. f. incisa*, *A. f. laciniata*, *A. f. lobulata*, *A. f. longipedunculata*, *A. f. macrocarpa*, *A. f. maculata*, *A. f. microcarpa*, *A. f. parvifolia*, *A. f. pilosa*, *A. f. puberula*, *A. f. pyramidalis*, *A. f. quercifolia*, *A. f. rubrinervia*, *A. f. sorbifolia*, *A. f. subimberbis*, *A. f. sublobata*, *A. f. subpilosa*, *A. f. subserrata*, *A. f. tenuifolia*, *A. var. bosniaca*, *A. var. emarginata*, *A. var. imberbis*, *A. var. incisa*, *A. var. laciniata*, *A. var. microphylla*, *A. var. oxyacanthifolia*, *A. var. pinnatifida*, *A. var. quercifolia*, *A. var. sublobata*, *A. var. subrotunda*, *A. var. subserrata*, *A. var. tenuifolia*, *Alnus imperialis*, *Alnus incisa*, *Alnus macrocarpa*, *Alnus morisiana*, *Alnus nigra*, *Alnus nitens*, *Alnus oxyacanthifolia*, *Alnus prunifolia*, *Alnus quercifolia*, *Alnus rotundifolia*, *Alnus sorbifolia*, *Alnus suaveolens*, *Alnus vulgaris*, *Betula alnus* var. *glutinosa*, *Betula alnus* var. *laciniata*, *Betula emarginata*, *Betula glutinosa*, *Betula laciniata*

čeleď: Betulaceae

oblasti: Andalusie, Arménie, Connecticut, Česká republika, Delaware, Gruzie, Illinois, Indiana, Iowa, Írán, Irsko, Itálie, J Afrika, Kansas, Karpaty, Katalánsko, Kavkaz, Krym, Makaronésie, Malá Asie (Anatolie), Massachusetts, Michigan, Minnesota, Mississippi, Missouri, Německo, New Jersey, New York, Nové Skotsko, Ohio, Ontario, Pennsylvania, Polsko, Řecko, S Afrika, Slovensko, Švýcarsko, Tennessee, Ukrajina, Vermont, Wisconsin, Z Sibiř

Pochází z Evropy s přesahem do severní Afriky, Kavkaz a západní Sibiř. Dorůstá výšky (8 -) 25 - 30 (i 33)m, šířky 12m v kuželovitém habitu. Dožívá se stáří 100 (i 200)let. Často vytváří více kmenů s větvemi sahajícími až k zemi. Habitus je vejčité podlouhlý až jehlancovitý. Plodit začíná ve 12ti letech. Borka je tmavěšedá, destičkovitě rozpraskaná. Dřevo má žlutočervenou barvu a je měkké. Nové výhony stejně tak jako listy jsou mírně lepkavé. Vlastní listy jsou střídavé, opadavé, obvejčitého až okrouhlého tvaru se zubatým krajem, délkou 3,5 - 10cm, šířkou 3 - 8 (i 10)cm a ze spodní strany jsou světlejší, v mládí jsou lepkavé, na podzim nežloutnou a opadávají zelené. Samičí červené jehnědy vyrůstají po 2 - 5ti ks, jsou dlouhé 5 - 10cm, vejčité, stopkaté, blizny červené, samčí vyrůstají po 2 - 5ks, jsou převislé, žluté a dlouhé 4 - 13cm na 0,8 - 1,2cm stopce, okvěti je 3 - 6tičetné a mají 4 tyčinky. Šišťice vyrůstají po 3 - 5ti ks, jsou dlouze stopkaté, vejčité, eliptické nebo až prakticky kulaté, dlouhé 0,8 - 2,5cm a široké 1 - 1,5cm. Plodem je drobná křídlatá nažka s křídlem v barvě červenohnědé. Dokáže vytvářet také vzdušné kořeny. Řezná rána se barví do oranžova. Používá se v léčitelství. Největším exemplářem u nás je Beranovská olše u Teplé s obvodem kmene 635cm. Existují vnitrodruhové taxony:

- 'Angustiloba' - listy jsou více stříhané než 'Lacinata', laloky jsou užší, špičaté a celokrajné
- subsp. *antitaurica*
- 'Aurea'/var. *aurea* - kuželovitý habitus; borka v mládí oranžová; listy jsou do léta žluté, později světlezelené; jehnědy žluté; pomalý růst
- subsp. *barbata*/A. *barbata*/A. *denticulata*/var. *acutifolia*/var. *barbata*/var. *denticulata* - Kavkaz, Írán; listy vejčité až eliptické, tupé nebo špičaté, 2x drobně zubaté, na spodní straně v paždí žilek a řapících ochlupené; šišťice podlouhlé, stejně nebo delší než stopky, dlouhé 1,5 - 2cm a široké 6 - 8mm
- 'Crataegifolia' - výška do 12m; větve jemnější a hustější; listy drobné, laločnaté, zkroucené, dlouhé 2 - 4cm
- var. *denticulata* - Malá Asie, Kavkaz; listy eliptické až obvejčité, tupé, drobně asymetricky 2x pilovité, dlouhé 5 - 10cm, báze klínovitá (i zakulacené), na dlouhých větvích někdy i mírně laločnaté a žilnatinu tvoří 7 - 9 párů žilek
- subsp. *glutinosa* (Olše lepkavá pravá)

- f. *graeca* - Řecko; listy menší, tlusté, kožovité, dlouhé 2,5 - 3,5cm
- 'Charles Howlett' - borka žlutá, oranžově pruhovaná; listy nestejně utvářené; pomalejší růst
- 'Imperialis'/var. *imperialis*/A. *februaria* f. *pinnatifida*/A. *imperialis* - keřovitý asymetrický řídký habitus zpravidla s více kmínky; výška do 12m; listy laločnaté, hluboce vykrajované, laloky úzké, špičaté, celokrajné, tmavězelené, lesklé, dlouhé 4 - 8cm a řapíky dlouhé 2 - 4cm; pomalý růst
- 'Incisa'/'*Oxyacanthifolia*'/var. *incisa*/f. *incisa* - nízký hustý keřovitý habitus; listy lesklé, tmavězelené, kulaté, drobné, tupě laločnaté, vykrajované; pomalý růst
- 'Lacera'/f. *lacera*/f. *sorbifolia* - široce rozkladitý asymetricky keřovitý až stromovitý habitus s více kmínky; větve vystoupavé; listy podlouhlé až eliptické, v horní 1/2 s 5 - 6ti velkými podlouhlými hluboce zubatými zpravidla překrývajícími se laloky, délka 4 - 7cm
- 'Laciniata'/var. *laciniata*/f. *laciniata* - široký keřovitý řídký strom s větším množstvím kmínků; výška 10 - 12m, šířka 7 - 9m; listy tmavězelené, lesklé, stříhané, laloky zpravidla bez zubů, špičaté, s 6 - 7mi páry laloků
- 'Lobulata' - listy zpravidla kulaté, hluboce tupě laločnaté, laloky tupé, zpravidla kulaté, zubaté
- 'Maculata' - listy bíle skvrnité
- 'Minutifolia' - široce rozkladitý keřovitý habitus; výška do 4m; větve vystoupavé; listy drobné, lesklé, tmavězelené, prakticky kulaté, vroubkované, dlouhé i široké 1,5 - 2,5cm
- f. *parvifolia* - Evropa; listy malé, kulaté, dlouhé i široké 3 - 5cm
- 'Pyramidalis'/f. *fastigiata* - široce vzpřímený stromovitý habitus se stejnou šířkou prakticky v celé výšce; větve vystoupavé; listy krátké, široké, tmavězelené
- 'Quercifolia' - listy obvejčité, v horní 1/2 mají 3 - 4 páry kulatých laloků, délka 4 - 8cm, báze klínovitá, žilky načervenalé, na spodní straně zpravidla holé
- 'Razzmatazz'/'Razmataz' - lisy široce světle žlutozelené
- 'Rurinervia' - kuželovitý habitus; větve v mládí lesklé, lepivé, hnědočervené; listy kulaté až obvejčité, vykrojené, tmavězelené, 1 - 2x tupě pilovité, dlouhé 6 - 12cm, žilky světle až tmavěčervené, stejně tak řapík
- 'Sorbifolia'/f. *sorbifolia* - koruna vzdušná; listy podlouhlé až eliptické se 6ti páry hlubokých podlouhlých vroubkovaných laloků; pomalý růst

Dobře snáší znečištěné ovzduší. Potřebuje vlhké místo a dostatek světla. Nejčastěji ji najdete podél potoků, kde zpevňuje břeh. Zemina by měla být jílovitá, humózní bez vápna. Je mrazuvzdorná do -40°C.

Množí se především řízký.

<https://www.rostliny.net/>